

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 687

van **SUZY WOUTERS**

datum: 21 juni 2022

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Pleegzorg - Meldingen van verontrustende situaties en screening pleegouders

Als ouders (even) niet meer voor hun kind(eren) kunnen zorgen, kan ervoor worden geopteerd om pleegzorg in te schakelen. Pleegzorg kan ervoor zorgen dat kinderen en jongeren toch een warme thuis kunnen krijgen. Pleeggezinnen en pleegouders bieden dan voor een tijd opvang en zorg aan pleegkinderen of -gasten. Pleeggezinnen geven zich vrijwillig op en krijgen de nodige ondersteuning van pleegzorg. Pleegzorg kan duren tot het pleegkind of de pleeggast weer naar huis kan of zelfstandig kan gaan wonen. Er zijn verschillende vormen van pleegzorg mogelijk.

Het is belangrijk dat kinderen en jongeren ook goed geplaatst worden bij pleeggezinnen. Een pleeggezin hoort goed voor de kinderen te zorgen en alle signalen die erop zouden wijzen dat dit niet het geval is, zouden onderzocht moeten worden. Er zou dan ook niet enkel tijdens de selectie van de pleeggezinnen aandacht aan besteed moeten worden, maar ook erna.

1. Wordt er tijdens het voorbereidingstraject voldoende aandacht gespendeerd aan het screenen van de mogelijke pleegouder? Kan er worden gegarandeerd dat elk kind dat geplaatst wordt in een pleeggezin in een veilige omgeving terecht komt?
2. Bij wie kunnen mensen terecht als ze zich vragen stellen over de geschiktheid van een pleegouder? Welke procedure moeten zij volgen en binnen hoeveel tijd wordt dit behandeld? Hoe wordt daar intern mee omgegaan? Wat gebeurt er met zo'n melding?
3. Worden de melders op de hoogte gehouden van hun melding? Hoe wordt naar hen teruggekoppeld?
4. Wat doet pleegzorg zelf indien zij indicaties hebben dat een pleeggezin geen veilige omgeving biedt voor het kind?
5. Wie kan er beslissen om kinderen weg te halen uit een pleeggezin als de situatie toch niet zo veilig blijkt te zijn? Kan pleegzorg deze beslissing zelf nemen? Of dient pleegzorg te wachten op een andere instantie en zo ja, welke?
6. Hoeveel meldingen zijn er de afgelopen vijf jaar binnengekomen over verontrustende situaties bij pleeggezinnen? Welk gevolg werd daaraan gegeven?
7. Hoeveel pleegkinderen zijn de voorbije vijf jaar vroeger dan gepland weggehaald uit een pleeggezin wegens een onveilige situatie?
8. Indien voorgaande gegevens niet verzameld worden, waarom niet? Zal dat in de toekomst wel gebeuren?

9. Welke initiatieven neemt de minister om ervoor te zorgen dat pleegkinderen steeds in een veilige omgeving verblijven?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 687 van 21 juni 2022

van **SUZY WOUTERS**

1. De diensten voor pleegzorg hebben als opdracht onder andere de screening van kandidaat-pleeggezinnen. Enkel op basis van een positieve screening kunnen gezinnen geattesteerd worden als pleegouder. Hierbij geldt dat de dienst een attest toekent indien het kandidaat-pleeggezin of pleeggezin aan de volgende voorwaarden voldoet:
 - 1° voor alle meerderjarige leden van het kandidaat-pleeggezin of het pleeggezin wordt een recent uittreksel uit het strafregister volgens model 2 aan de dienst voor pleegzorg voorgelegd, waaruit blijkt dat er in hoofde van deze personen geen elementen bestaan die onverzoenbaar zijn met pleegzorg;
 - 2° het pleeggezin heeft voldoende draagkracht om het pleegkind of de pleeggast een stabiel leefklimaat te bieden;
 - 3° de leden van het gezin van de kandidaat-pleegzorger of de pleegzorger worden betrokken bij de kandidaatstelling door de kandidaat-pleegzorger of de pleegzorger.

Op de voorwaarde dat men over een attest moet beschikken om een pleegkind of een pleeggast te kunnen opvangen bestaan drie uitzonderingen. Een netwerkpleeggezin kan een pleegkind of een pleeggast opvangen zonder te beschikken over een attest van een vergunde dienst voor pleegzorg wanneer:

- 1° een pleegkind aan een pleeggezin wordt toegewezen door de jeugdrechtbank;
- 2° de onmiddellijk opvang van een pleegkind of een pleeggast door een pleeggezin noodzakelijk is in het belang van het pleegkind of de pleeggast;
- 3° het pleegkind of de pleeggast reeds verblijft bij het netwerkpleeggezin.

Deze uitzonderingen zijn evenwel niet absoluut: de pleegzorger moet namelijk ongeacht de uitzondering zo snel mogelijk en uiterlijk binnen de zes weken beschikken over een attest van een vergunde dienst voor pleegzorg.

Een dienst voor pleegzorg kan te allen tijde een attest intrekken indien geoordeeld wordt dat het pleeggezin niet langer over voldoende draagkracht beschikt om een pleegkind of een pleeggast op te vangen. De pleegzorger kan indien hij/zij dit wenst gebruik maken van de procedure van herscreening als hij/zij niet akkoord gaat met de weigering of intrekking van het attest. Deze procedure werkt niet opschortend: bij een intrekking van het attest wordt het attest niet voorlopig behouden door de pleegzorger in afwachting van een beslissing n.a.v. een herscreening.

De regelgeving biedt hiermee voldoende hefboomen om pleegzorgers te screenen ook vanuit de invalshoek 'veilige omgeving'. Het uittreksel uit het strafregister volgens model 2 biedt alvast een eerste inkijk in eventuele indicaties inzake risico op onveilige opvoedingssituaties of risico op kindermishandeling.

Ook het criterium van het beoordelen van de draagkracht van gezinnen helpt bij deze besluitvorming. De regelgeving bepaalt dat bij de screening rekening gehouden moet worden met minstens de kenmerken van de persoon van de pleegzorger, de nodige competenties van de pleegzorger om adequaat om te gaan met een pleegzorgsituatie, de materiële mogelijkheden, de gezinssituatie en de sociale context van de pleegzorger. Het kader dat hier aangereikt wordt, is geïnspireerd op het Belsky-model,

en bekijkt opvoedingssituaties (en ook risicosituaties kindermishandeling) vanuit een systeemgericht, ecologisch model. Het komt er daarbij op neer om de verschillende genoemde domeinen, uitgaande van wetenschappelijke kennis rond risicofactoren en protectieve factoren m.b.t. kindermishandeling, in een concrete situatie te screenen en de afweging te maken in functie van de detectie van een risicosituatie. Het is aan de diensten voor pleegzorg om deze afweging zo onderbouwd mogelijk te doen en de balans te maken voor het geheel van de risico- en protectieve factoren.

Diensten voor pleegzorg doen hun onderzoek op basis van overleg met alle betrokkenen, niet het minst met het kind zelf. Ze zullen bv. ook de schoolse context bevragen omdat ook daar een kind vaak goed gekend is en mogelijks signalen vertoont dat het niet goed gaat omwille van een onveilige pleegzorgsituatie. Diensten voor pleegzorg maken ten slotte ook gebruik van methodieken als participierend observeren om concrete opvoedingssituaties te analyseren.

Zeker in situaties die wijzen in de richting van een risico is het belangrijk dat de besluitvorming rond effectieve detectie niet gebeurt door een individuele pleegzorgmedewerker maar wel vanuit een 'meerogenprincipe', waarbij meerdere expertsamen tot een consensus komen. Uit gesprekken met pleegzorgmedewerkers en ook uit de inspectieverslagen blijkt dat diensten voor pleegzorg effectief inzetten op gedeelde besluitvorming, ook rond risicosituaties. Bij complexe situaties betrekken zij experts buiten pleegzorg, zoals de gemandateerde voorzieningen, in het bijzonder ook het vertrouwenscentrum kindermishandeling.

Ook het derde screeningscriterium, nl. het betrekken van de leden van het gezin van de kandidaat-pleegzorger of de pleegzorger, kan een bron van informatie opleveren om ook veiligheidssituaties in te schatten. Uit gesprekken met de pleegzorgdiensten blijkt dat men in het kader van screening soms ook ruimer betrokkenen bevraagt, zogenaamde referenten uit het bredere omgevingsnetwerk van het pleeggezin. Hier rond is er nog verdere visie- en praktijkontwikkeling nodig. We zullen hier met de diensten verder overleg rond plegen.

Niettegenstaande de regelgeving een duidelijk kader biedt op het vlak van screening, blijft het zo dat de uiteindelijke besluitvorming in een concrete situatie een weging is van een complex samenspel van meerdere risicofactoren en protectieve factoren. Dit blijft uiteraard mensenwerk waarbij het nul-risico niet bestaat.

Er moet ten slotte ook opgemerkt worden dat pleegzorgdiensten een begeleidingsopdracht hebben nadat pleegouders gescreend zijn. Ook dit kan helpen om gezinnen nog verder te ondersteunen in functie van een adequate opvoedingssituatie. Het kan ook helpen voorkomen dat problematische opvoedingssituaties in pleeggezinnen escaleren tot situaties van kindermishandeling.

2. Mensen kunnen terecht bij een dienst voor pleegzorg van de provincie wanneer zij zich vragen stellen over de geschiktheid van een pleeggezin. Informatie over de contactname met een dienst voor pleegzorg is te vinden op de website www.pleegzorgvlaanderen.be. Burgers kunnen zich uiteraard ook richten tot 1712.
3. Melders zullen op de hoogte gehouden worden van de ontvangst van de melding en van het feit dat hiermee verder aan de slag gegaan wordt.

In het geval de melder een burger is die geen rechtstreekse betrokkenheid heeft bij het hulpverleningstraject wordt over de verdere aanpak en de uiteindelijke beoordeling omwille van de privacywetgeving geen informatie gedeeld.

4. Pleegzorgdiensten zullen situaties waarbij zij indicaties hebben dat een pleeggezin geen veilige omgeving biedt, opnieuw screenen volgens het hierboven geschetst

kader. Bij situaties van onveiligheid zal samen met de verwijzer gezocht worden of de bestaande pleegzorgsituatie eventueel verder gezet kan worden mits intensieve inzet op veiligheidsplanning en -opvolging. Indien men van oordeel is dat de pleegzorgsituatie onvoldoende veilig is, wordt het attest ingetrokken en wordt samen met de verwijzer gezocht worden naar een alternatieve opvang voor de pleegkinderen.

We benadrukken dat ook het stopzetten van een pleegzorgsituatie geen lichtzinnige beslissing is waarbij de pro's en contra's goed tegen mekaar afgewogen worden. Een dergelijke beslissing moet immers ook afgezet worden tegen de keuze voor andere vormen van uithuisplaatsing of terugplaatsing. Ten slotte moet ook steeds in de overweging meegenomen worden dat het afbreken van een pleegzorgplaatsing opnieuw zorgt voor een breuk in het leven van een kind, de nieuw opgebouwde gehechtheidsrelatie hypothekeert enz.

5. De verantwoordelijkheid om een kind weg te halen ligt, afhankelijk van de situatie, bij de jeugdrechtsbank, de gemandateerde voorziening of de intersectorale toegangspoort. Attestering van een pleegzorger is de verantwoordelijkheid van een dienst voor pleegzorg.

We weten uit de praktijk dat de beslissing tot het stopzetten van een pleegzorgsituatie meestal in overleg gebeurt tussen de pleegzorgdienst en de verwijzer. Vaak zijn immers de pleegzorgdiensten de eersten die doorheen het begeleidingstraject de onveiligheid detecteren. En aangezien gedeelde besluitvorming cruciaal is, spreekt het voor zich dat de verschillende betrokkenen de pro's en contra's samen afwegen.

Enkel bij rechtstreeks toegankelijke pleegzorg, waarbij er meestal geen verwijzer betrokken is, zal de dienst voor pleegzorg zelf de beslissing nemen, uiteraard na grondige analyse en consultatie van alle betrokkenen (cf. supra).

6. Bij Opgroeien zijn de voorbije vijf jaren 23 meldingen over onveilige situaties in pleegzorg geregistreerd. Dit zijn situaties die door de diensten voor pleegzorg zelf gemeld worden.
7. We beschikken over algemene gegevens met betrekking tot voortijdige afbrekingen van pleegplaatsingen. Een voortijdige afbreking kan meerdere redenen hebben, zoals gedragsproblemen bij het pleegkind of onveiligheid. We kunnen uit de registratiegegevens geen differentiatie naar oorzaak genereren.
8. Het registratiesysteem is het resultaat van een zorgvuldig afwegen van het bekomen van nuttige informatie tegenover administratieve last. De parameter inzake vroegtijdige beëindiging van een pleegzorgsituatie omwille van onveiligheid werd in deze afweging niet weerhouden. Er zijn geen plannen om de registratie op korte termijn aan te passen.
9. We verwijzen naar bovenstaande antwoorden die zowel inzake selectie van de pleeggezinnen als de begeleiding van de pleegzorgsituaties beschrijven op welke wijze we met de basisprocessen van de diensten voor pleegzorg aandacht schenken aan de veiligheid van de pleegkinderen.